

ORAJÕE KÜLA ARENGUKAVA

Aastani 2034

SISUKORD

Sissejuhatus.....	3
Küla iseloomustus.....	4
Ajalugu	4
Asukoht	4
Looduslikud olud.	6
Elanikkond	7
Sotsiaalmajanduslikud olud.	7
Infrastruktuur.	8
SWOT-analüüs.....	11
Küla vajadused.....	13
Visioon ja üldesmärgid	13
Orajõe küla aastal 2034	13
Tegevuskava aastani 2034	14
Arengukava juhtimine, elluviimine, seire ja muutmine.....	16
Seos valla arengukavaga.	16
Kokkuvõte.....	17

SISSEJUHATUS

Käesolev arengukava on Põlva vallas asuva Orajõe küla arengukava. Dokument on koostatud vajadusest analüüsida küla senist arengut ja tänast olukorda, selgitada välja ühised soovid, probleemid ja kitsaskohad, püstitada eesmärgid ja leida üheskoos tee nende saavutamiseks.

Arengukava koostamise protsessi koordineeris MTÜ Orajõe Selts juhatus. Arengukava koostajad on veendunud, et Orajõe küla on aastal 2034 just selline, nagu Orajõe inimesed seda täna soovivad ning järgnevate aastate jooksul teevad kõik endast sõltuva oma parimate oskuste kohaselt, et soovitud tulemus saavutada.

Orajõe küla esimene arengukava koostati perioodiks 2012-2020. aasta. Antud arengukava muutmist algatati märtsis 2022. Arengukava koostamisel on oluliseks peetud, et arengukava sisu oleks läbi arutatud enamuse Orajõe küla elanikega, et arvestada külaelanike ideede ja ettepanekutega, kuhu ja millises suunas võiks Orajõe küla areneda. Mida suurem on inimeste arv, kes on osalenud arengukava loomisel, seda põhjalikum on arengukava.

Arengukava on aluseks külakogukonnale ühistegevuste planeerimiseks ja läbiviimiseks ning erinevatest programmidest toetuste taotlemiseks, annab külaelanikele ning külaseltsile selgemad suunad ja konkreetsemad eesmärgid, mille poole liikuda ning on teadmiseks Põlva Vallavalitsusele. Samuti on arengukava heaks infoallikaks kõigile, keda huvitab Orajõe küla ajalugu, hetkeolukord ja kohalike elanike arvamused tuleviku arengu visioon.

Arengukavas kasutatud fotod ja pildid on Orajõe küla omand, kui ei ole viidatud teisiti.

Orajõe küla arengukava on vastu võetud Orajõe küla üldkoosolekul 01.05.2024

KÜLA ISELOOMUSTUS

Ajalugu

Orajõe küla on moodustatud Himmaste ja Mammaste - Tilsa külade maade baasil. Küla tekkis 1970-ndatel aastatel Taevaskoja kolhoosi töötajate individuaalelamute piirkonnana. Alates 1970. aastatest algas küla areng kindla plaani alusel individuaalelamute ehitamise alaks kujunemisega. Esimesed individuaalelamud valmisid 1973. – 1974.aastatel. Algselt oli antud alal neli majapidamist.

Kuni Tartu - Petseri raudtee ehitamiseni kasutati küla läbivat teed Himmaste küla ühenduse pidamiseks vallamaja ja Põlvaga. Eelmise sajandi esimesel poolel on Orajõel Orajõe küla territooriumil tegutsenud nn Piho vesiveski, millest on alles veel vundament suusasilla läheduses.

Orajõe külas asub aastast 2006 Mammaste Tervisespordikeskus ning siit saavad alguse mitme kilomeetri pikkused valgustatud suusa- ja matkarajad.

Allikas <https://tervisespordikeskus.ee>

Asukoht

Küla paikneb Orajõe ürgoru liigendatud reljeefiga paremkaldal. Külast voolab läbi Orajõgi suure kaldega põhja suunas Ahja jõkke. Orajõe küla külgnab idas ja lõunas Põlva linnaga, läänes Mammaste ja põhjas Himmaste külaga. Küla läänepiiriks on Orajõgi, põhjapiir kulgeb paralleelselt Tartu–Petseri raudteega.

Kaugus Põlva linnast ja vallavalitsusest on ca 2 km. Tartu linna on 46 km, Võrru ja Rāpinasse 28 km.

Küla on oma asustustiheduselt nii haja- kui tiheasustus, kus Orajõe-poolne piirkond on hajaasustus. Oma territooriumilt on Orajõe küla Põlva valla väikseima tiheasustusega küla.

Allikas <https://www.polva.ee/kulad>

Looduslikud olud

Orajõe küla paikneb ürgorus, milles voolab Orajõgi suure kaldega põhja suunas Ahja jõkke. Jõe kaldal asuvad looduslikud heinamaad on allikate rikkad. Kunagi kaevatud kraavid on kinni kasvanud, mille tõttu on jõe kaldad kohati liigniisked ning liikumine seal on muutunud raskeks. Orajõgi on meeliselupaigaks kobrastele, kes on ka Põlvamaa vapiloomadeks. Lisaks ümbritsevad orukaldaid ja künkaid fauna- ja floorarikkad metsaalad. Ürgoru reljeef on väga mitmekesise tasapinnaga, kus vahelduvad künkad ja tasased alad, mis on sobivateks elupaikadeks erinevatele metsloomadele ning samas pakub küllaldast eraldatust. Külast kagu pool asub Põlva Reoveepuhasti ning Põlva valla jäätmejaam, kust levib külasse üsna tihti ebameeldivat lehka. Küla territooriumil asub Peipsi alamvesikoda – Ida-Eesti vesikonda kuuluv loodusliku tekkega 30 m pikkune Plaki järv, mille veepeegli pindala on 0,1 ha ja kaldajoone pikkus 91 m. Nõukogude aegse reostatuse tõttu on kunagine suurepärane suplus- ja kalastusjärv praeguseks kinni kasvanud ning rahva mälus unustatud. Plaki järv on 16.11.2010 kantud Keskkonnaameti kirja nr: 10.-2/2082 alusel jääkreostuse objektide registrisse.

Külla rajatud avalikud tervisespordi- ja liikumisrajad on maastiku liigendatuse tõttu hinnatud terviseedendamise kohad, mida kasutavad külaelanikud, Põlva vald ja tema elanikud ning harrastus- ja tervisesportlased Eesti teistest omavalitsustest ja ka välismaalt.

Küla metsad on seenerikkad, leidub häid metsmaasikakohti. Küla läbib ka 820 km pikkune Peraküla – Aegviidu-Ähijärve RMK matkatee. Perakülani on Orajõe külast 507 km ning Ähijärveni 313 km.

Elanikkond

Eelmise perioodi kohaselt oli küla elanikkond vananev, nüüdseks on mitmed noored pered leidnud endale siin alalise elupaiga.

Orajõe külas elab rahvastikuregistri andmetel 01.02.2024 kokku 60 inimest, nendest mehi 27 ja naisi 33. Arengukava koostamise ajal on küla vanimad elanikud sündinud aastal 1936 ning kõige noorim 2022. Alla 7-aastasi elab külas 4 last, 8-18 a 7 inimest, 19-63 a 24 inimest ning 64+ aastaseid 25.

Suurem osa külaelanikest elab Toominga tee ja Orajõe tee ääres.

Sotsiaalmajanduslikud olud

Äriregistri andmetel (01.02.2024 seisuga) on Orajõe külas registreeritud 18 ettevõtlusega tegelejat: 10 osäühingut, 6 FIEt, 1 MTÜ ning 1 usaldusühing. Põhilised tegevusalad, millega tegeletakse, on elamute ja mitteeluhoonete ehitus, ehituspusepa- ja tiseritoodete tootmine ning erinevad põllumajandusharud nagu lamba- ja kitsekasvatus, teravilja- kaunvilja- ja köögiviljakasvatus jm.

Külarahvas kasutab Põlva linnas pakutavaid erinevaid teenuseid – kauplused, apteek, arstiabi, postkontor, raamatukogu, mis jäävad külast ca 1-2 km kaugusele. Liikumiseks poodi või arsti juurde ja ka erinevateks harrastustegevusteks on kõvakattega ning valgustatud kergliiklusteed.

Külast ca 2 km kaugusel asuvad haridusasutused: Põlva Põhjaakaare lasteaed, Põlva Lõunakaare lasteaed ning Jakobi kooli lasteaed, Põlva kool, Põlva Jakobi kool, Rosma Johannese kool ja Põlva Gümnaasium, kuhu on võimalik liikuda ka mööda kergliiklusteid. Soovime, et küla oleks ka noortele peredele atraktiivsem, võiks omavalitsus võimaldada koolibussi läbimist meie külast, et pered ei peaks laste kooliviimiseks ja tagasi toomiseks

kasutama isiklikku transporti, mis suurperele on arvestatav väljaminek transpordikuludeks.

Igakuiselt ilmub valla leht Põlva Teataja, mis toimetatakse tasuta külaelanike postkastidesse. Enamus küla tööealisest elanikkonnast käib tööle Põlva valla ettevõtetesse, väike osa teistesse maakondadesse.

Infrastruktuur

Kogu küla teed on kaetud mustkatttega teedega, välja arvatud Kasetuka tee. Küla tänavad ja küla läbiv Orajõe tee on valgustatud ja suhteliselt turvaline. Küla teedele on paigaldatud ühtsed ilusad tänavasildid ning majadele numbrid. 2018. a talgutel paigaldati külla uued lukustatavad postkastid. Talguliste initsiatiivil värviti postkastide tagused tahvlid Põlva kihelkonna värvidesse. Küla on ümbritsetud kergliiklusteedest ning küla läbivat Orajõe teed kasutavad väga aktiivselt harrastus- ja tervisesportlased ning niisama liikujad. Talvisel hooajal, kui teehoolduse käigus on lumi lükatud, ühel pool teed asuvasse kraavi, siis lumerohke talve korral ulatub lumevall osalt teele, takistades turvalist liikumist. Kuna tee kraavipoolne äär on tähistamata, siis on juhtunud möödasõidul mitmeid liiklusohtlikke olukordi, mis on lõppenud kraavi ja teelt väljasõitmisega. Probleemi lahendaks kergliiklustee, mis oleks vaja ühendada Energia tänavaga, siis moodustuks ühtlane katkematu kergliiklustee võrgustik.

Küla kõik majapidamised on liitunud Põlva Vesi ASga, mille ühisvee- ja kanalisatsioonivõrgustik rekonstrueeriti 2010. Kõik soovijad on liitunud külas kulgeva maagaasivõrguga, elektri- ja sideteenustega endale eelistatud teenusepakkujatega. Kaasajal elementaarne internetiteenus on kõigil majapidamistel õhu kaudu, aga küla asukoha erinevate pinnavormide tõttu on levi katkendlik ja mitte kõige kvaliteetsem. Arvestades digiajastuga, kus on võimalus teha kaugtööd, on külale kiiret internetti pakkuv valguskaabel hädavajalik.

Kõik majapidamised külas on liitunud korraldatud jäätmeveo teenusega, orgaanilised jäätmed komposteeritakse.

Küla keskele on Põlva valla poolt paigaldatud taaskasutatavate jäätmete kogumiskonteinerid, mis võimaldavad tasuta ära anda kile-, plastik-, metall- ja tetrapakendeid ning paberit ja kartongi. On ette tulnud juhtumeid, kus konteineritesse on pandud sinna sortimendi järgi mittekuuluvaid jäätmeid, mistõttu on kaalumisel konteinerid lukustada.

Külaseltsi, Põlva valla ning erinevate projektide toetuste kaasabil on välja arendatud Orajõe küla külaplats, asukohaga Tiigi tee 1. Külaplatsil on kivi, mille tahvel kajastab küla algusaastateks loetavat sünniaastat, lipumast, haljastuseks istutatud erinevad puud ja põõsad. Külaelanike initsiatiivil ja enda kätega ehitatud lehtla, välitualett, kiikuvad aiapingid, paigaldatud grillvann. Külaplatsil kasutatakse elektrit 2022.aasta projekti käigus rajatud elektrivarustus ning suviti hooldab külaplatsi muru Leader programmi ja Põlva valla toetusel soetatud robotmuruniiduk.

Külaplatsil toimuvad traditsioonilised üritused: küla koosolekud, talgud, jaanipäev, muinastulede öö. Külaplatsi kasutavad aktiivselt külaelanikud ning erinevad jalutajad puhkamiseks ja kiikumiseks.

Küla traditsioonilised üritused

Esimene külapäev 10.07.1999

SWOT-ANALÜÜS

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> ● Looduskaunis koht, hea asukoht ● Tegus elanikkond+arengukava ● MTÜ, külaseltsi, külaplatsi olemasolu ● Kompaktne küla, kindel/püsiv elanikkond ● Hea infrastruktuur ● Põlva järv, Orajõgi ● Mammaste Tervisespordikeskus, suusa- ja matkarajad ● Kuritegevus külas olematu ● Maagaasitrassi olemasolu ● Ühisvee ja kanalisatsiooni olemasolu ● Osaliselt tegutsev naabrivalve 	<ul style="list-style-type: none"> ● Reostunud Plaki järv ● Hais, reoveepuhastist tulev kraav ● Ühistranspordi, koolibussi puudumine ● Internetiühenduse kehv levi ● Müügiks oleva kinnisvara puudumine ● Töökohtade puudus külas ● Turvalise raudtee ülekäigu puudumine Himmaste ja Orajõe küla vahel ● Parkimine võistluste ajal
Võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> ● Loodusturism, sportimine looduses ● Koostöö naaberküladega ● Piirkondlikud ühissettevõtmised 	<ul style="list-style-type: none"> ● Liigne metsade raie ● Hoolimatud terviseradade kasutajad ● Liiklusohulik Orajõe tee

Tugevused:

- Looduskaunis koht, hea asukoht – Põlva linna lähedus, põnev, liigendatud maastik
- Tegus elanikkond+arengukava – järjest rohkem noori on tulnud külla elama, külaelanikud väärtustavad keskkonnahoidlikku elustiili
- MTÜ, külaseltsi, külaplatsi olemasolu – ühisüritused, projektide kirjutamine
- Kompaktne küla, müügiks oleva kinnisvara puudumine – ei saa lõpmatuseeni laieneda, oleme nõ „ära piiritletud“.
- Hea infrastruktuur – mustkattega ja valgustatud tänavad, tänavasildid, korraldatud jäätmevedu, taaskasutatud jäätmete konteinerid

- Põlva järv, Orajõgi – erinevad võimalused (kalastamine, ujumine)
- Mammaste Tervisespordikeskus, suusa- ja matkarajad – erinevad võimalused tegeleda spordiga, matkarajad, väljõusaal, discgolf
- Kuritegevus külas olematu
- Maagaasitrassi olemasolu
- Ühisvee ja kanalisatsiooni olemasolu
- Osaliselt tegutsev naabrivalve

Nõrkused:

- Reostunud Plaki järv
- Hais, reoveepuhastist tulev kraav – kobraste tegevusel jääb kraavis vesi seisma ja hakkab roiskuma
- Ühistranspordi, koolibussi puudumine – pered sõltuvad isiklikust transpordist
- Internetiühenduse kehv levi
- Müügiks oleva kinnisvara puudumine – noored pered ei saa kodu rajada
- Töökohtade puudus külas
- Turvalise raudtee ülekäigu puudumine Himmaste ja Orajõe küla vahel
- Parkimine võistluste ajal
- Orajõe tee teeääre tähistamine

Võimalused:

- Loodusturism, sportimine looduses – võimalus arendada erinevaid sportimisvõimalusi, ka veesporti, kasutades ära Orajõge
- Koostöö naaberküladega
- Piirkondlikud ühissettevõtmised – erinevad valla või maakonnasisesed ettevõtmised.

Ohud:

- Liigne metsade raie – rikub loodus- ja elukeskkonda
- Hoolimatud terviseradade kasutajad – prügi, looduse rikkumine (ATV jm)
- Liiklusohulik Orajõe tee – eriti talvisel ajal, öine kihutamine/driftimine

KÜLA VAJADUSED

Visioon ja üldesmärgid

Orajõe küla arengueesmärgiks on tagada Orajõe küla elanikele igakülgsest soodne, arenev ja mõnus elukeskkond!

Orajõe küla aastal 2034

Orajõe küla piirid on paika pandud, küla algust ja lõppu tähistavad sarnased rohelised sildid küla nimega, nagu kõiki teisi külasid Põlva vallas.

Raudtee ülekäik, mis ühendab Himmaste ja Orajõe küla, on väljaehitatud, turvaline, valgustatud. Orajõe küla läbiva „põhitänav“ Orajõe tee teeääred on heakorrastatud ja tähistatud ning teede ääres kasvavad õunapuud pakuvad mõnusat vahepala igale möödakäijale.

Kergliiklustee läbib kogu küla, valgustus on paigaldatud kogu tee ulatuses, mis on ühendatud Põlvas Energia tn teega. Sellest kergliiklusteede võrgustikust on moodustunud turvaline tervisespordiharrastajate ring, kus igaüks saab valida endale jõukohase pikkusega raja.

Alustatakse unustusehõlma vajunud reostunud Plaki järve puhastus- ja heakorrastustöödega. Lahendatud on probleemne reoveejaamast tuleva kraavi heakord, kobraste tammiehitus on takistatud ja lõppenud.

Suviti saavad tervisespordikeskuses viibivad spordilaagrite lapsed ning kõik huvitatud ujuda Orajõe rajatud supluskohas. Seal saavad alguse SUP-laua matkad, kanuu- ja paadisõidud.

Jõepoolne külaosa on ühendatud terviseradadega ning supluskohaga.

Tervisespordikeskuses toimuvad võistlused ja üritused ei häiri külaelanike liiklemist ja koju saabumist, keskuse juures on laiendatud parkla ning eramaade territooriumile parkijad suunatakse spordikeskuse poolt paigaldatud viitadega selleks ettenähtud parkimiskohtadesse.

Külas jätkuvad traditsioonilised ühisüritused ning külarahvas veedab ka niisama aega külaplatsil. Selleks on külaseltsil juurde hangitud erinevaid spordivahendeid ja lisatud atraktsioone (lastele mänguväljak ja madalseiklusrada). Talviti rajatakse külaplatsile jääväljak

ning kõik soovijad saavad uisuväljakul lustida.

Aastaks 2034 on külaplatsil asuv tiik puhastatud, süvendatud, tiigi keskel olev saar heakorrastatud ja rajatud saarele viib väike sild.

Tegevuskava aastani 2034

Tegevus	Tegevuse aeg	Teostajad	
Küla piiride sildid	2024	KOV	
Mänguväljak vm atraktsioon	2024	MTÜ, külaelanikud	Projekt KOPi
Koolibuss	2024	KOV	
Traditsioonilised üritused	2024-2034	MTÜ, külaelanikud	
Orajõe tee teeäär	2024-2034	MTÜ, külaelanikud, KOV	Erinevad projektid
Ühendus terviseradadega	2024-2034	MTÜ, maaomanik	Erinevad projektid
Sportivahendite soetamine	2024-2034	MTÜ, külaelanikud	Erinevad projektid
Ujumiskoht	2025	MTÜ	Projekt Leader programmi
Raudtee ülekäik	2025	KOV	
Reoveepuhastist väljuva kraavi heakord	2025	KOV, Põlva Vesi	
Valgustus Orajõe tee 15 – Energia tn	2025	KOV	
Madalseiklusrada	2025	MTÜ, külaelanikud	Projekt KOPi
Internet	2026	MTÜ, Enefit	

Tiik, puhastus, süvendamine	2027	MTÜ	Erinevad projektid
Parkimine tervisespordikeskuse juures	2028	KOV koostöös tervisespordikeskusega	
Uisuväljak, uisulaenutus	2029	MTÜ	Erinevad projektid
Kergliiklustee	2030	KOV	
Plaki järv	2034	KOV, riik	

ARENGUKAVA JUHTIMINE, ELLUVIIMINE, SEIRE JA MUUTMINE

Arengukava viiakse ellu MTÜ Orajõe Seltsi eestvedamisel, külaelanike toetusel ning koostöös Põlva vallaga. MTÜ Orajõe Seltsi põhiülesandeks on arengukava rakendamisel koordineerida tegevusi ettevõtjate, kohalike elanike, kohaliku omavalitsuse ja teiste institutsioonide vahel. Arengukava täitmist kontrollitakse ja hinnatakse kord aastas küla üldkoosolekul (enamasti maikuus) ning siis antakse hinnang tegevuskava täitmisele. Iga 3 aasta järel vaadatakse arengukava üle ja ettepanekute alusel viiakse sisse muudatused.

Arengukava teostumist jälgib külavanem koostöös MTÜ Orajõe Seltsi juhatusega, rahaliste vahendite kasutamist revisjonikomisjon. Arengukava ja tegevuskava teostumise vahekokkuvõtteid tehakse kord aastas ning neid tutvustatakse maikuu küla üldkoosolekul. Vajalikud muudatusettepanekud arengukavas/tegevuskavas viiakse sisse koostöös külaelanikega küla üldkoosoleku otsusega.

Seos valla arengukavaga

Orajõe küla arengukava koostamisel on lähtutud Põlva valla arengukavast ja külaelanike ettepanekutest. Arengukava esitatakse Põlva Vallavalitsusele läbivaatamiseks ja kinnitamiseks.

KOKKUVÕTE

Tänu headele looduslikele tingimustele ning inimressursile on Orajõe külal head võimalused arendada välja küla, kus on tagatud eelkõige heaolu kohalikele elanikele. Käesolevas arengukavas toodud tegevused ja eesmärgid on reaalne ellu rakendada arengukavas märgitud tähtaegadel. Selleks tuleb kasutada olemasolevaid võimalusi, sealhulgas koostööd mittetulundusühingute, ettevõtjate, vallavalitsuse, teiste institutsioonide ja kohalike elanike vahel ning siseriiklike ja EL programmide toetusi.